

Цимбалару Анжеліка Дмитрівна –

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Коло наукових інтересів: дослідження проблеми проектування освітнього простору учнів у початковій школі. Автор понад 120 наукових і науково-методичних праць, підручників та посібників, програм для початкової ланки закладів загальної середньої освіти. Входила до складу робочої групи з підготовки проекту Державної цільової програми «Школа майбутнього» на 2007-2010 рр., залучалась до дослідження «Розробка і впровадження інноваційних моделей загальноосвітнього навчального закладу» в межах програми «Школа майбутнього» за субкомпонентом 3.1. «Планування політики та управління».

e-mail: A.Tymbalaru@ukr.net

DOI 10.32405/2411-1317-2018-3-84-91

УДК 373.5.014;303.404:005.412

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті окреслено особливості освітньої програми «На крилах успіху», підготовленої до початку нового 2018-2019 навчального року (лист МОН України від 30.01.2018 № 22-2/10-236) відповідно до Закону України «Про світу», Державного стандарту початкової освіти, та на її прикладі розкрито потенціал освітніх програм для розвитку початкової освіти в Україні.

Стаття адресована вчителям, ученим, які проводять дослідження в сфері освіти, викладачам вищих педагогічних закладів освіти та інститутів післядипломної педагогічної освіти, а також усім, кого зацікавить дана тема.

Ключові слова: початкова освіта; розвиток освіти; освітня програма; інновації.

Постановка проблеми. В прийнятому в 2017 році Законі України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VII) вперше передбачено підготовку програм, за якими організовується навчання в закладах загальної середньої освіти, не тільки робочими групами, які централізовано створюються МОН України, а й іншими колективами, у тому числі педагогами певного закладу освіти. Зокрема, в документі зазначено, що «освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів» (ст. 33). У цих умовах актуалізуються такі напрями наукового пошуку, як методологічні й концептуальні засади створення освітніх програм, дидактико-методичні орієнтири до їх укладання. Передусім це стосується початкової освіти, яка вже в цьому році має розпочинати роботу за оновленим програмним забезпеченням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти дослідження проблеми побудови програм для початкової школи стосуються концептуальних засад їх створення за попередніми Державними стандартами початкової загальної освіти (О. Я. Савченко та ін.). Із прийняттям Закону України «Про вищу освіту» активізується наукова розвідка вирішення окресленої проблеми у вищій школі (О. С. Антонова, В. Г. Кремень, В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Н. М. Мирончук, Ю.М. Рашкевич, Ж. В. Таланова, Л. М. Янович та ін.). Натомість наукових доробків, які б розкривали особливості розробки освітніх програм для початкової школи та їх укладання на основі типових, нами не виявлено.

Формулювання цілей статті. У межах формату статті окреслимо особливості підготовленої за сприяння Інституту педагогіки НАПН України й особисто директора – віце-президента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України О. М. Топузова, освітньої програми для початкової школи «На крилах успіху» (далі Програма). Також на прикладі основних положень цього документу розкриємо потенціал освітніх програм для розвитку початкової освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. Програму створено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти та апробовано й експериментально перевірено в межах Всеукраїнського експерименту «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової загальної освіти» (наказ МОН України №834 від 15.07.2016).

Відповідно до визначених у Державному стандарті цілей початкової освіти, Програму розроблено з метою нормативного забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання на наступному рівні освіти.

Відповідно до мети визначено стратегічні завдання, на виконання яких спрямовано Програму:

- становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, фізичний розвиток, розвиток пізнавальних здібностей;
- морально-етичне, громадянське, патріотичне, естетичне, трудове, екологічне виховання дитини;
- формування цілісного наукового образу світу;
- формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дитини до самої себе, родини, громади, школи й навчання;
- психолого-педагогічна адаптація дитини до шкільного життя;
- формування ключових і предметних компетентностей;
- формування культури міжособистісної взаємодії у різних формах і видах діяльності;
- формування здатності до самовираження, зміни власної поведінки відповідно до потреб стійкого розвитку (соціально-правової, екологічно доцільної і здоров'язбережувальної та безпечної) у різних життєвих ситуаціях.

Мету й стратегічні завдання конкретизовано у пояснювальних записках до предметів вивчення з урахуванням потенціалу реалізації засобами кожного з них.

Зазначимо, що мета й стратегічні завдання Програми визначались на основі аналізу стану початкової освіти в Україні за часи незалежності та виявлених за результатами цього аналізу проблем, на вирішення яких мають бути спрямовані обрані напрями розвитку галузі. Ця робота здійснювалась робочою групою, створеною МОН України (лист від 20.01.2016. за № 35), яка розробила й оприлюднила проект Концепції початкової освіти та одержала понад 500 пропозиції, що сприяли вдосконаленню документу. Тож зазначені у Програмі мета й завдання вважасмо стратегічними орієнтирами модернізації початкової освіти на певних принципах і підходах. Зокрема, на принципах гуманізації (який є системоутворювальним), прогностичності, розвитку, цілісності і на таких підходах, як особистісний, діяльнісний, компетентнісний, інтегрований, системний.

Отже, Програма закладає основу для побудови освітнього процесу як системи на засадах гуманної педагогіки із особистісною орієнтацією навчання, а відповідно й інтегрованим підходом до структурування його змісту, діяльнісним – до організації та компетентнісним – до визначення освітніх результатів.

Побудову освітнього процесу як системи уможливило врахування у Програмі наступності й перспективності дошкільної та початкової освіти (оскільки є логічним продовженням програми розвитку дитини у передшкільний період «Окрилення»), а також взаємозв'язок між цілями та результатами навчання із відповідним визначенням його змісту.

Особистісній орієнтації навчання сприятиме урахування у Програмі вікових і психологічних особливостей учнів 6-8 років (зокрема, цілісності сприймання світу й процесів пізнання, провідних стилів навчальної діяльності, соціальної активності), що простежується у доступності й відповідності змісту інтересам та запитам дітей.

Інтегрований підхід у Програмі є не самоціллю, а дидактичним інструментом урахування вікових особливостей учнів 6-8 років і відкриває можливості для презентації змісту зі встановленням як внутрішньо– і міжпредметних зв'язків, так і інтегрованих предметів. Інтегрований підхід до побудови Програми простежується на міжпредметному рівні завдяки синхронізації термінологічного поля всіх навчальних програм (з кожного предмета вивчення), приведення мови програм до тієї, якою мають послуговуватись учителі та учні в кожному класі, та підходам до структурування програм кожного предмета (побудовані концентрично). Це дозволяє запобігти дублюванню змісту у різних предметах вивчення, неузгодженості їх понятійного апарату та створити умови для підвищення пізнавального інтересу учнів.

Побудова Програми на діяльнісних засадах сприятиме підвищенню практичної спрямованості опанування змісту освіти. Водночас забезпечуватиме якісно новий рівень процесу визначення результатів навчання завдяки конкретизації навчальних дій учнів як складників ключових і предметних компетентностей. Зміна знанневих орієнтирів навчання на діяльнісні простежуються й в орієнтовній тематиці досліджень, практичних робіт, навчальних проєктів.

Зазначимо, що виокремлення окреслених у Програмі принципів і підходів ґрунтувалось як на результатах аналізу, який здійснювався під час роботи над розвантаженням навчальних програм для початкової школи, так і на результатах вивчення сучасного програмного забезпечення для учнів 6-10 років в інших країнах світу (Великобританія, Польща, Білорусь тощо). Тому вважаємо їх перспективними для розвитку початкової освіти в Україні.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (п. 1 ст. 32) Програма містить:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати за нею навчання;
- перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність;
- загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання;
- форми організації освітнього процесу;
- опис та інструменти системи внутрішньошкільного забезпечення якості освіти;
- вимоги до закладів загальної середньої освіти, які обиратимуть Програму.

Конкретизуємо кожен компонент.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за Програмою. Відповідно до чинного законодавства України зарахування дітей до закладів загальної середньої освіти, які працюватимуть за Програмою, здійснюється на безконкурсній основі. До 1 класу вступають діти, яким станом на 1 вересня виповнилось 6 років. До 2 класу (у разі переходу дитини з одного закладу загальної середньої освіти, де навчання було організовано за іншою освітньою програмою, до того закладу освіти, який реалізовує Програму) зараховують тих, кому станом на 1 вересня виповнилось 7 років, і хто завершив навчання у 1 класі за будь-якою чинною освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти.

2. Перелік освітніх компонентів та їх логічна послідовність.

В основу систематизації змісту початкової загальної освіти в Програмі покладено визначені Державним стандартом початкової освіти освітні галузі. Водночас, ґрунтуючись на засадах діяльнісного та особистісного підходів, структурування змісту здійснено за провідними стилями навчальної діяльності учнів: логіко-математичним, вербально-лінгвістичним, моторно-рухливим, натуралістичним, музично-ритмічним. Зважаючи на зазначене та з огляду на визначені цілі та завдання у Програмі визначено шість предметів вивчення. Зокрема, освітні галузі «Природника», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбежувальна» реалізуються через інтегрований предмет «*Всесвіт*». Цей предмет забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за таким провідним стилем, як натуралістичний.

Освітня галузь «Мовно-літературна» та вербально-лінгвістичний стиль діяльності з урахуванням вікових особливостей учнів реалізуються через предмети «*Мова навчання: українська*», «*Мова вивчення: англійська*».

Освітня галузь «Математична» реалізується через інтегрований предмет «*Математика*», що має математичний і логічний складники. Відповідно цей предмет забезпечує організацію навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем.

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується предметом «*Фізична культура*». З метою оптимізації навчального навантаження учнів у Програмі передбачено варіативність його викладання з урахуванням запитів батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Для варіативного вибору пропонуються концентри «Плавання» і «Хореографія – мистецтво рухів». Комбінації komponування концентрів вивчення предмета «*Фізична культура*» подано в пояснювальній записці до нього. У розкладі занять предмет «*Фізична культура*» має бути останнім. Ця пропозиція ґрунтується на результатах досліджень фахівців Державної установи «Інститут гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва НАМН України» (Н. С. Полька, С. В. Гозак), результати досліджень яких доводять, що показник продуктивності розумової працездатності учнів після уроку фізичної культури на 16 % нижче, ніж до нього, а якість розумової роботи дітей у день з уроком фізкультури знижується ще більш значимо у порівнянні з днем без уроку фізкультури [3].

Освітні галузі «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» реалізуються через інтегрований предмет «*Арт-технології та ІКТ*», який забезпечує організацію навчальної діяльності учнів переважно за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Програму цього предмета структуровано за концентри «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», а з другого класу – концентр «ІКТ». У програмі передбачено варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Для варіативного вибору пропонуються концентри-модулі «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Комбінації komponування концентрів вивчення предмета «*Арт-технології та ІКТ*» подано в пояснювальній записці до нього. Будь-які концентри можуть викладати вчителі, які є фахівцями з предметів мистецького циклу та інформатики.

Окремо зазначимо, що програми з кожного навчального предмета є детальними і написані мовою, якою вчитель послуговується у роботі з дітьми. Це підвищує ефективність роботи вчителя з програмою. І це є важливим, оскільки аналіз шкільної практики засвідчує, що вчитель, функціональним обов'язком якого є виконання програми, з програмою не працює. Він працює з календарним плануванням, яке підготовлено до того чи іншого підручника.

Зважаючи на мету, принципи й підходи до її побудови, у Програмі визначено вимоги до результатів навчання в 1 і 2 класах першого циклу початкової освіти за кожним предметом вивчення. У презентації змісту предметів у освітній програмі вимоги до його опанування учнями окреслені як очікувані навчальні дії учня/учениці, які є показниками розвитку дитини. Це створює передумови для побудови освітнього процесу, спрямованого не тільки на оволодіння знаннями і навичками, але й на розвиток навчально-пізнавальних можливостей та інтелектуальних здібностей учнів, формування пізнавального інтересу, залучення їх до творчих процесів. Зокрема, показники розвитку дитини виражені в навчальних діях і відповідному змісті розвитку учнів засобами предмета вивчення. Визначені показники є складниками як предметних, так і ключових компетентностей, передбачених Законом України «Про освіту» та рекомендацією 2018/0008 (NLE) Європейського Парламенту ради (ЄС) від 17 січня 2018 р. (Оновлена редакція ключових компетентностей для навчання впродовж життя).

3. Загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання в Програмі подаються у табличному варіанті.

Загальний обсяг навчального навантаження подано у Типовому навчальному плані із зазначенням загальнотижневого (див. табл.), зорієнтованого на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

**Навчальний план Типової освітньої програми «На крилах успіху»
(тижневе навантаження)**

Назва освітньої галузі	Назва предмета	Кількість годин на тиждень			
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК					
Мовно-літературна	Мова навчання: українська	7	7	7	7
	Мова вивчення: англійська	2	2	3	3
Математична	Математика	5	5	5	5
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Всесвіт	3	3	3	3
Соціальна і здоров'язбережувальна Фізкультурна	Фізична культура*	3	3	3	3
Мистецька Інформатична Технологічна	Арт-технології та ІКТ	2	4	4	4
Усього		19+3	21+3	22+3	22+3
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		20	22	23	23
Загальнотижнева кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25	26	26

*Години фізичної культури при визначенні гранично допустимого навантаження учня не враховуються, але обов'язково фінансуються.

Типовий навчальний план містить *інваріантний* складник, сформований на державному рівні, і є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти, які обирають Програму, та *варіативний*, в якому передбачено додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять. Програмою передбачено спрямування варіативного складника змісту освіти на забезпечення диференціації, індивідуалізації, задоволення освітніх потреб груп і окремих учнів. Зокрема, додаткові години можуть бути використані для вивчення одного з предметів інваріантного складника, а саме *математики, мови навчання: української, мови вивчення: англійської* та предмета *всесвіт* за розширеним рівнем або для вивчення варіативних концентрів предметів *фізична культура* («Плавання», «Хореографія – мистецтво рухів»), *арт-технології та ІКТ* («Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю») чи для проведення індивідуальних та групових занять. Вибір розширеного рівня опанування предмета заклади загальної середньої освіти

здійснюють, зважаючи на наявність відповідних умов (наявність фахівців, спеціальних приміщень тощо) та запити батьків. Розширений рівень не передбачає поглибленого вивчення предмета за рахунок нарощування обсягу навчального матеріалу, а забезпечує вчителя інструментарієм для індивідуалізації та диференціації освітнього процесу. У програмових вимогах до викладання предметів «Математика», «Всесвіт», «Мова навчання: українська» і «Мова вивчення: англійська» розширений рівень виділено кольором шрифту. Предмети «Арт-технології та ІКТ», «Фізична культура» реалізують варіативність за рахунок введення окремих концентрів.

На основі типового навчального плану заклади загальної середньої освіти складають початковий план власної освітньої програми з конкретизацією варіативного складника, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів.

4. Форми організації освітнього процесу.

Програму побудовано з урахуванням зміни позиції сучасного вчителя з носія й транслятора знань на тьютора та фасилітатора. Вчитель, володіючи різноманітним педагогічним репертуаром, обирає найбільш доцільні для конкретного учня форми, методи та прийоми навчання. Їх вибір для реалізації Програми має здійснюватися з позиції створення освітнього простору учнів [4]. Це передбачає формування цілісності знань на засадах міжпредметної інтеграції й урахування вікових та індивідуальних особливостей дитини, що впливають на перебіг і результативність її навчальної діяльності й забезпечення просування за індивідуальною освітньою траєкторією в різних площинах.

З метою виведення не тільки навчального, а й у нерозривній єдності з ним виховного процесу в школі на якісно новий рівень організації у Програмі подано соціокультурну тематику створення освітніх ситуацій. Вона є стрижнем, навколо якого інтегруються навчальний і виховний процеси. Темі дібрані з урахуванням інтересів дитини 6-8 річного віку. Наприклад, «Я і моя сім'я», «Мій край», «Моя країна – Україна», «Мандруємо світом», «У гості до казки», «У світі професій», «Космічна ера», «Дружити треба вміти» та інші. З метою повного використання передбачених можливостей для естетичного, фізичного й здоров'язбережувального, морально-етичного, національно-патріотичного, екологічного й трудового виховання у взаємозв'язку і єдності із когнітивним розвитком дитини, за наявності можливостей місцевих бюджетів, у Програмі пропонується фінансування 5 годин на тиждень (ставка вчителя/вчителів) для позакласної роботи, що проводитиметься за такими організаційними формами, як навчальний проект, свято, концерт, зустріч, екскурсія, конкурс, виставка, вистава, флешмоб, квест, екологічна та соціальна акція тощо. Відповідно години, передбачені на цю організацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, не включаються до годин гранично допустимого навчального навантаження учня. Ці заходи та заняття з підготовки до них фіксуються у класному журналі. Для цього відводиться окрема сторінка під назвою «Проектую, досліджую, створюю, презентую».

5. Опис та інструменти системи внутрішньошкільного забезпечення якості освіти.

Оцінювання навчальних досягнень учнів зорієнтоване на формування його рефлексивної позиції, мотивації на досягнення успіху в особистісному зростанні. Основними об'єктами оцінювання є складники предметних компетентностей, виражені у навчальних діях. Перевірку навчальних досягнень учнів здійснюють з урахуванням принципів психологічної комфортності й здоров'язбережувального характеру освітнього процесу.

У першому циклі (1-2 класи) оцінювання навчальних досягнень учня здійснюють вербально у формі словесної характеристики результату й процесу навчальної діяльності, яка орієнтує його на визначення нових завдань щодо подальшого засвоєння програмового матеріалу. Воно має бути чітким, аргументованим і сприяти формуванню в учня умінь само- і взаємооцінювання.

З метою відстеження якості надання освітніх послуг для здобувачів початкової загальної освіти, корекції та прогнозування її розвитку в закладі загальної середньої освіти може запроваджуватись моніторинг навчальних досягнень учнів на внутрішньошкільному рівні (в кінці першого і другого циклів навчання).

Програмою передбачено виявлення динаміки розвитку якісних показників навчальних досягнень дитини відносно неї самої. Це простежується у визначенні в кінці кожного структурного компонента змісту Програми в окремому предметі термінів і понять, які має доцільно застосовувати

дитина (без їх визначення), системи вправ із програмованою помилкою, узагальненої презентації опанованого матеріалу як опису за пропонованою структурою тощо. Такий підхід створює умови для усунення психологічного тиску та сприятиме опануванню учнями способів самоконтролю, самооцінювання й самокорекції.

6. Вимоги до закладів загальної середньої освіти, які обиратимуть Програму.

З метою забезпечення ефективної організації освітнього процесу за Програмою заклади загальної середньої освіти мають створити умови для підвищення кваліфікації вчителів.

Зклади загальної середньої освіти можуть розробляти власні освітні програми на основі пропонованої Програми (згідно із Законом України «Про освіту»). Освітні програми можуть вирізнятися від пропонованої певною комбінацією варіативних концентрів предметів «Фізична культура» і «Арт-технології» та обсягом вивчення предметів «Математика», «Мова навчання: українська», «Мова вивчення: англійська», «Всесвіт» (базовий або розширений рівень), що відображається на кількості годин у навчальному плані.

Водночас, освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Він розробляється на основі освітньої програми «Окрилення» і даної Програми. Для таких здобувачів початкової освіти термін навчання за Програмою може бути подовжений.

Наповнюваність класів, в яких працюватимуть за Програмою, має відповідати вимогам чинного законодавства й становити не більше 30 осіб.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, освітня програма може розглядатись як варіативна модель розвитку початкової освіти, яка враховує реалії шкільного життя і відповідає на виклики сьогодення. Серед стратегічних напрямів розвитку початкової освіти, які мають відображатись в освітніх програмах, виокремлюються такі, як центрованість на учневі, зокрема урахування його вікових та індивідуальних особливостей, створення умов для психологічного комфорту та збереження здоров'я, набуття навичок навчальної взаємодії, само- і взаємооцінювання, рефлексії. Тому доцільно акцентувати увагу на суб'єктність й полісуб'єктність навчальної взаємодії, урізноманітнення палітри засобів децентралізації навчання і розширення кола об'єктів освітнього середовища. Від цього залежатиме ефективність опанування учнями ключових і предметних компетентностей, що охоплюють знання, уміння, навички, способи діяльності, досвід та здатність застосовувати їх у навчальних і життєвих ситуаціях, а також особистісно ціннісне ставлення до життя і здоров'я, соціуму, природи, праці, навчання і мистецтва, здатність до творчого самовираження. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні методичного забезпечення формування освітніх програм.

Використані джерела

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про зміст загальної середньої освіти : Науково-аналітична доповідь / за заг. ред. В. Г. Кременя. – К. : НАПН України, 2015. – 118.
4. Цимбалару А. Д. Педагогічне проектування освітнього простору в школі I ступеня: теорія і практика : монографія / А. Д. Цимбалару. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 692 с.

References

1. Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
2. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Pro zmist zahalnoi serednoi osvity : Naukovo-analitychna dopovid / za zah. red. V. H. Kremenia. – K. : NAPN Ukrainy, 2015. – 118.
4. Tsybalaru A. D. Pedahohichne proektuvannia osvitnoho prostoru v shkoli I stupenia: teoriia i praktyka : monohrafiia / A. D. Tsybalaru. – K. : Pedahohichna dumka, 2013. – 692 s.

Цымбалару А. Д., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України

ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА КАК ИННОВАЦИОННЫЙ РЕСУРС РАЗВИТИЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье очерчены особенности образовательной программы «На крыльях успеха», которая подготовлена к началу нового 2018-2019 учебного года (письмо МОН Украины от 30.01.2018 № 22-2 / 10-236) в соответствии с Законом Украины «Об образовании» и Государственным стандартом начального образования. На примере этой программы раскрыт потенциал образовательных программ для развития начального образования в Украине.

Статья адресована учителям, ученым, проводящим исследования в сфере образования, преподавателям высших педагогических учебных заведений и институтам последипломного педагогического образования, а также всем, кого заинтересует данная тема.

Ключевые слова: начальное образование; развитие образования; образовательная программа; инновации.

Tymbalaru A., Doctor of Pedagogical Sciences, Chief Researcher at the Innovations and Education Development Strategies Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine

EDUCATIONAL PROGRAM AS INNOVATIVE RESOURCE FOR DEVELOPMENT OF INITIAL EDUCATION

The article outlines the features of a new educational program “On the Wings of Success” prepared before the beginning of 2018-2019 a.y. in accordance with the Law of Ukraine “On Education” and the State Standard for Primary Education and, on its example, the potential of educational programs for the development of primary education in Ukraine is disclosed. The actuality of work is determined by the necessity of disclosing the peculiarities of developing educational programs for primary schools and their construction on the basis of typical programs according to the Law of Ukraine “On Education” adopted in 2017 (from 09.05.2017 № 2145-VII), which for the first time provides for the preparation of educational programs, in particular by pedagogical collectives of the institutions of general secondary education.

By the example of the educational program “On the Wings of Success”, the author illustrates the definition of goals (strategic and tactical) of primary education with their subsequent decomposition into tasks that are detailed in accordance with each subject of study. Then the principles and approaches aimed at realization of the specified tasks are presented and described. The peculiarities of organization of the educational process on the defined scientific principles are revealed in all the components of the educational program defined in the Law of Ukraine “On Education” (clause 1, article 32): requirements to persons who can begin to study on it; a list of educational components and their logical consistency; total academic load and expected learning outcomes; forms of organization of educational process; description and tools of the system of in-school education quality assurance; requirements for institutions of general secondary education who will choose the program.

The author emphasizes the importance of approbation and experimental verification within the framework of the All-Ukrainian experiment of the developed educational programs and, taking into account the results of such work, outlines the strategic directions of the development of primary education, which should be reflected in educational programs for primary school.

The article is addressed to teachers, scholars conducting research in the field of education, teachers of higher pedagogical educational institutions and institutes of postgraduate pedagogical education, as well as to anyone interested in this topic.

Key words: primary education; education development; educational program; innovations.